

Ciril Zlobec

Svakidašnjost života

Igram.
Sam
Protiv sviju.
Za sve.

Na nezastrom stolu sadašnjosti pod škiljavom svetlijkom nadanja leži moje blago, sve moje blago, samo moje blago, protivnici nisu uložili ništa.

Igram,

jer moram da igram mada je ta igra ogavna, nepoštena dokraja. Saigračima ne vidim tica, a rekao bih da ih je mnogo. I znam: neprestano se menjaju i stalno su sveži.

A ja sam umoran, oduvek sedim za ovim stolom pod ovom škiljavom lampom

Preveo sa slovenačkog
Petar VUJIĆ

Igram:
sam,
protiv sviju.
za sve.

Nije laka ta igra: ja svoje karte ne poznajem, ne vidim ih, mogao bih biti čak i stepac, a moji protivnici, znam, svoje karte medjusobno ne skrivaju mislim staviše da veraju jer su odmorni i sveži i neprestano se smenjuju, a ja sedim za ovim stolom stalno

i igram,
sam,
protiv sviju,
za sve.

I ta igra je duga, Kad se sveća nade gasi; kada igram za posledji zlatnik i rado bih ga proigrao, tada mi protivnici u igri uvek utisnu u šaku pobedničku kartu i bacaju sa smehom na sto — nikada ne igraju stvarno — komadici po komadici sve moje blago: moju mladost, moju ljubav, moj ponos.

A na sve to
lepe se otisci njihovih ruku,
njihovih prljavih ruku...

Medutim je ta igra duga, ta igra je žalosna: na nezastrom stolu sadašnjosti, pod škiljavom lampom nadanja leži moje blago, sve moje blago, samo moje blago, protivnici nisu dodali ništa.

I stalno igram.
Sam.
Protiv sviju.
Za sve.

Da li se može naći i jedan pozorišni problem o kojem se nije raspredalo, nadobudno diskutovalo, javno karakterisalo na ovakav ili onakav način sa tendencijom da se nešto ispravi, „ozdravi“ i sl. Iako na prvi pogled sve izgleda iscrpno sagledano, lako izgleda da se može samo nešto ponavljati ili nedorečeno još više nedoreći, postoji mogućnost da se pridje i nekim drugim momentima, načetim samo u kuloarskim sfarama, prenošene šapatom sa uha na uho, ali nisu osetele ni u jednom uhu tako da se zabeleže.

Radi se o konceptcijama savesti. Umetnost je uvek kao vrsta „mognovne“ i psihičke delatnosti privlačila veliki broj ljudi. Mnogi su se okušavali. I otpadali. Postoje nečije tvrdnje da svaki drugi čovek ima umetničkih predispozicija, samo nema dovoljno „plemenite drskosti“ da bi se i umetnički odelotvorio. Ja bih bio sklon da tu, preko potrebnu, plemenitu drskost krstim Savešću. Zašto? Vrlo jednostavno! Za vršenje ma kakvog posla potrebna je savest. Za umetnika ona je podostražena. Da! Potreba za njom kod umetnika je podostružena.

O čemu je učravo reč? Reč je o ljudima koji su se kao slepi putnici naselili na naše rovine, gde im zaista nije mesto. U svakoj umetnosti se poređ najboljih, pored onih dobrih, provlače i neuspeli trabanti, loši epigoni ili srpski rešeno nedokvalifikovani čankolizi koji vrlo brzo padaju u zaborav kod nastupajućih generacija, ali nesvesno zbujuju svoje savremenike loše im tumačeci pozorišnu ili bilo koju drugu umetnost. I tu je pitanje konceptcija savesti tih i takvih koji nas zbujuju i možda pre svega onih koji takve dadili su i pružaju im utočišta u njihovim eks tremno žalutalm nagonima i iluzijama o kvalitetnim skokovima koje za ista nisu u stanju da postignu.

Usled toga, naša pozorišta postaju činovničke institucije, gde se dobro vodi računa o utrošnom „radnom vremenu“, da se slučajno neko ne pretigne radeći, postaju ljudi komotni jer ne osećaju nikakve obaveze samo pred prvi u mesecu da daju svoj cjenjeni potpis na platni spisak. Radi se za PLATU. Za lice, praktični korist, a ne za neki, da ga frizerski nazovem: „viši cilj“. Umetnost treba osjetiti. Birokratski začaren kvazi individualizam ne radja umetnike. I čini mi se da sve dotle dok pozorišni ljudi budu sigurni u svoje „mešane primadžnosti“ ne obzirući se na broj zauzetih fotelja na prestavni, ne obzirući se na to da je pozorište dužno zajednici izvesni „nadgradjujući“ materijal, sve dotle neće biti ni pravih, čistih, purpurnih umetničkih varijacija na daskom popločanoj platformi lepe, žive reči.

Nemam pravo da tvrdim da su svi u pozorištu takvi. Ali veliki broj novonastalih, pa i starih, prokrjumčareni, glumaca (bez uvrede) imaju svoje konceptcije savesti koje djavolski odudaraju od naših sadašnjih ili namerivanih koncepcija. Umetnost mora biti poletna, mora sadržati u sebi čak i zaslepljene entuzijaste (bolje to nego okati „ravnodušci“), mora biti vidrasto temperamentna, a umetnik čija se savest kloni svetu zajednici, naših potreba i razvoja našeg nivoa, mora svoju „konceptciju“ redovlirati i na vreme se ukloniti ako ne želi da bude pregažen. Život postaje suviše brz za neke ljudi. Zaista je naš tempo fantastično rapidan i ko ne može da drži korak — spotaci će se. A i bolje da se sam spotakne, nego da svakog trenutka nama podmreće nogu.

Petar GOVEDAROVIĆ

PETAR LUBarda

NARIKAČA

SUMNJE

Pod kožom sumnje trepere na jednoj glasnoj žici Jesi li moj drugi glas ili poslednji na mojim usnama? Je si li moje poslednje vidjenje sveta ili vid moj s druge strane vida? Na vrhu sebe sumnjam da sam došla do tvog ramena Na vrhu sveta sumnjam da sam došla do tebe pravog

Ako je svaki dan po jedna leistica za penjanje u nepoznato (na smrt neka misle oni koji silaze) ipak ću te pronaći na geografskoj karti moje ljubavi, obeležiću te njenim znacima i naselicu te (kao svako naselje) i imaćeš jednog stanovnika: u šumi tvojih glasova zveri mojih reči tražiće hrana; na izvorima tvojih usana tražiće vodu; na suncu tvojih očiju zveri će ispružiti udove i grabiće zrake i snagu; na snežnim planinama tvojih misli biću gospodar belina. Nek pokušaju stada tuge da se približe. Razdiraču tamu njihovog podmuklog približavanja.

Florika ŠTEFAN